

Un cop de mà

El desvetllamots

Destorbar

Les frases que segueixen són ben usuals i correctes:

La falta d'operaris retardava la construcció del túnel.

No m'impedeixis d'anar-hi.

Si m'entreteniu no podré acabar la feina a l'hora.

Ara bé, també podem expressar el mateix amb el verb *destorbar*, que significa 'posar obstacle, fer nosa (a algú) en l'execució d'una cosa' i 'ésser un obstacle (a l'execució d'alguna cosa)'.
La falta d'operaris **destorbava** la construcció del túnel.
No em **destorbis** d'anar-hi.
Si em **destorbeu**, no podré acabar la feina a l'hora.

Etimologies

Alfil

El joc d'escacs és originari d'Orient, probablement de l'Índia, i des d'allà es va estendre cap a Pèrsia i el món islàmic.

En les peces que s'usen a Orient, la que aquí anomenem *alfil* té forma d'elefant, que en àrab s'anomena *al-fil*, d'on prové el nom d'aquesta peça.

Que diu que què?

Venda automàtica

L'anglicisme *vending* s'utilitza per referir-se a la 'venda al detall per mitjà de distribuïdors automàtics que subministren un producte després que el comprador n'ha pagat l'import'.

Per fer referència a les màquines que subministren aquests productes de manera automàtica, tenim els termes *distribuïdor automàtic* o *expenedor*.

Com ho dius?

Pronunciació de la síl·laba *al-*

En català hi ha moltes paraules d'origen àrab (*garrofa*, *catifa*, *magatzem*, *sínia...*), moltes de les quals van precedides de l'article *al-* (*albergínia*, *alfals*, *almesc*, *albercoc...*).

En algunes zones del domini lingüístic català, es transforma en u la l de la síl·laba *al-* i es pronuncia *bauma* (*balma*), *faus* (*falç*) o *auba* (*alba*).

A la nostra comarca conviuen diferents maneres de pronunciar aquesta síl·laba: com a u (*ufals*, *ufàbrega*, *ubergínia*), elidint-la (*bercoc*) o transformant-la en es- (*esbergínia*).

Ara bé, aquestes maneres de pronunciar la síl·laba *al-* no són recomanables en registres formals.

Núm. 71

Maig
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt al punt!

Anar i venir

En el número 37 parlàvem de la coordinació de verbs amb règim preposicional diferent i recomanàvem mantenir el règim preposicional de cada un.

Ara bé, hi ha algunes parelles de verbs de moviment que es fan servir coordinats per expressar el moviment continu o ràpid d'algú o d'alguna cosa. Els més freqüents són: *anar i tornar*, *anar i venir*, *pujar i baixar*, *entrar i sortir*.

Dels dos verbs de cada parella, el primer regeix la preposició *a* i el segon regeix la preposició *de*, però en aquests casos prescindim de la preposició del primer verb i fem servir només la del segon verb per introduir el complement de lloc.

Puja i baixa de Puiggraciós cada diumenge.

És un belluguet: **entra i surt de** l'habitació constantment.

Si no et vols perdre, has d'**anar i tornar pel** mateix camí.

Va trobar feina en una petroquímica i **va i ve de** Tarragona cada dia.

Un nom per a cada cosa

Ple

Diem que un espai o un recipient és *ple* quan ja no hi cap res més, quan ja no s'hi poden posar més persones o coses, i també quan n'hi ha molta quantitat. Els adjectius sinònims expressen matisos: *ple* a vessar, comprimit de tan *ple*, omplert amb algun ingredient, que té un excés d'adornaments, aliments o elements subordinats... D'altra banda, també fem servir aquest adjectiu per expressar que alguna cosa està al màxim de la seva intensitat (per exemple, *a ple estiu*).

Finalment, escampeu canyella en pols sobre la tassa **curulla** de nata.

El metro anava molt **atapeït** de gent aquest matí.

Per postres vam menjar un braç de gitano **farcit** de crema.

La fossa, oberta i abandonada, amb el temps ha quedat **reblerta** de sediments.

Va fer un discurs molt **carregat** de citacions.

He menjat massa i ara em sento una mica **enfarfegada**.

Al pic de l'estiu tothom vol fer vacances.

I el mes vinent...

Quin sinònim de *ferida* utilitzaries per completar la frase següent?

Va ficar-se en un esbarzerar i en va sortir amb les cames ben _____.

Núm. 71

Maig
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Cultura

Saps com i on millorar el teu català?
T'ofereim tots els nivells

A classe o des de casa

consulta el web cpnl.cat

CNL del Vallès Oriental